

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง (ภาษาไทย) การพัฒนามูลค่าเพิ่มของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในอำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงรายที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติ

(ภาษาอังกฤษ) The Development of Value Added for Historical Tourism in Chiangsean District, Chiang Rai Province which Suitable for Elderly Foreigner Tourist
ระยะเวลาการทำวิจัย 1 ปี เริ่มทำการวิจัยเมื่อ ตั้งแต่ เดือน มิถุนายน 2555 ถึง เดือนสิงหาคม 2556

ชื่อผู้วิจัย 1. นางสาวปวีณา ลีตระกูล¹
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรุณสิริ ใจมา²
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมสัน รัตนะสิมากุล³
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วาสนา แสงสิทธิ์⁴
5. นายเสริฐ ไซยานันตา⁵

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 5 ข้อคือ 1) ศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 2) ศึกษาความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย 3) ศึกษาและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน 4) ศึกษาและพัฒนาบุคลากรเพื่อรับรองนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และ 5) ศึกษาและกลยุทธ์การตลาดของการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่าลักษณะทางประชากรของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

¹ อาจารย์โปรแกรมเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 7 อาจารย์โปรแกรมเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 7 อาจารย์โปรแกรมสื่อใหม่และมัลติมีเดีย คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8 อาจารย์โปรแกรมภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

⁵ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงราย

เป็นผู้เกษียณอายุการทำงานแล้ว มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากประเทศทางทวีปยุโรปและอเมริกา การวิเคราะห์พฤติกรรมจากประสบการณ์การท่องเที่ยวพบว่าการรับรู้ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลว่าอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองประวัติศาสตร์ที่สำคัญของประเทศไทย และได้เคยเดินทางมาท่องเที่ยวแล้ว ลักษณะการท่องเที่ยวเป็นแบบการท่องเที่ยวแบบอิสระ (FIT-Foreign Individual Tourism) และเหตุผลในการพิจารณาแหล่งที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ความสวยงามของวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ทัศนียภาพที่สวยงาม และอากาศดี ความสนใจการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญกับโบราณสถาน อาคารประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม และวัดโบราณ เทศกาลและประเพณีดั้งเดิม พิพิธภัณฑสถาน โบราณวัตถุ และวิถีชุมชน ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีความต้องการเส้นทางท่องเที่ยวที่น่าสนใจและความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุด ถัดมาคือรายละเอียดและข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ สำหรับความต้องการเฉพาะของกลุ่มผู้สูงอายุระดับความต้องการมากที่สุดคือ ทางเดินที่ออกแบบมาเพื่อผู้สูงอายุในสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุเช่น ที่นั่ง ที่จอดรถและห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุ การศึกษาความเต็มใจจ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายพบว่าจำนวนเงินที่นักท่องเที่ยวเลือกบริจาคมากที่สุดคือ 100 บาทต่อคนต่อครั้ง และเงินบริจาคต่อครั้งเฉลี่ย คือ 163.03 บาทต่อคนต่อครั้ง และความประสงค์ในการนำเงินไปทำนุบำรุงโบราณสถาน เพื่ออนุรักษ์สภาพพื้นที่ ถัดมาด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่ของนักท่องเที่ยว และด้านการพัฒนาและบริการ

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เน้นไปที่การพัฒนา “เส้นทางท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย” ทั้งนี้การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 แนวทางคือ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวผ่านเรื่องเล่าเกี่ยวกับตำนานและวีรบุรุษของคนเชียงแสน และการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวผ่านเรื่องประวัติศาสตร์ศิลป์ แบ่งออกเป็น 3 เส้นทาง ได้แก่ 1) เส้นทางท่องเที่ยว “ตามรอยพญาแสนภู” (วีรบุรุษเชียงแสน) 2) เส้นทางท่องเที่ยว “เรียนรู้เชียงแสนในตำนาน” (ตำนานเชียงแสน) และ 3) เส้นทางท่องเที่ยว “เที่ยวชมโบราณสถานล้านนา” (ประวัติศาสตร์ศิลป์) ในส่วนการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ของอำเภอเชียงแสน มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาเด็กและเยาวชนในเชียงแสน โดยจัดการอบรม “ยุวมัคคุเทศก์” เพื่อเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ของเชียงแสน โดยเนื้อหาในการอบรมได้แก่ ความรู้การบริการนักท่องเที่ยว ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และด้านประวัติศาสตร์ นอกจากนี้จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้น

จิตสำนึกในการรักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยใช้ “การประกวด” และการสร้างประสบการณ์และทักษะการถ่ายทอดเรื่องราวประวัติศาสตร์ ผ่าน “เทศกาลประเพณีและงานสำคัญประจำถิ่น”

กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายอยู่ภายใต้แนวคิด “Joyful life and mind in Chiang Rai with Chaing Sean Ancient City” โดยที่ต้องการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวเมื่อเที่ยวชมประวัติศาสตร์ของเมืองเชียงแสนคือ นักท่องเที่ยวจะได้รับ “ความเพลิดเพลินกับความงดงาม ความสนุกสนานพร้อมสาระจากการเล่าเรื่องผ่าน และสัมผัสประสบการณ์จากการย้อนรอย” โดยเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ของเชียงแสนแล้วจะได้รับความเพลิดเพลินจากการได้ชมโบราณสถานที่สวยงาม ได้รับความสนุกสนานพร้อมทั้งสาระความรู้และเกร็ดทางประวัติศาสตร์จากการเล่าเรื่องผ่าน “ยุวมัคคุเทศก์” ของเมืองเชียงแสน ตลอดจนได้รับสัมผัสประสบการณ์การเดินทางตามเรื่องราวที่บอกเล่าจากประวัติศาสตร์ศิลป์ในแต่ละยุคและการเดินทางตามตำนานที่บอกต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น สำหรับช่องทางการสื่อสารในส่วนช่องทางที่ใช้บุคคล เน้นให้เกิด “การบอกเล่าปากต่อปาก” และช่องทางที่ไม่ใช้บุคคลได้แก่ 1) การทำโฆษณาจะเน้นเนื้อหาในเรื่องของประวัติศาสตร์ภายใต้แนวคิด “เรื่องเล่ามีความชีวิต” และสร้างความเชื่อมโยงในช่วงยุคอาณาจักรประวัติศาสตร์ล้านนาของเชียงแสน เปรียบกับยุคประวัติศาสตร์ต่างชาติเพื่อสร้างความรู้สึถึงความเชื่อมโยงระหว่างประวัติศาสตร์ของเชียงแสนและประวัติศาสตร์ของตนเอง ตลอดจนเทียบเคียงประวัติศาสตร์เชียงแสนกับประวัติศาสตร์หรือเมืองสำคัญของประเทศไทย 2) การประชาสัมพันธ์ การจัดทำเว็บไซต์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของอำเภอเชียงแสน และคู่มือการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เชียงแสนเพื่อทำมาศึกษา ก่อนที่จะเดินทางมายังเชียงแสนได้อีกด้วย และ 3)การจัดกิจกรรมพิเศษ โดยการสอดแทรกการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์กับเทศกาลประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนเชียงแสน

Abstract

The Development of Value Added Historical Tourism in Chiangsaen District, Chiang Rai Province to Accommodate International Elderly Tourists

Research period: 1 year from June 2012 to August 2013

Researchers

1. Miss Paweena Leetrakul¹
2. Assistant Professor Dr. Wirunsiri Jaima²
3. Assistant Professor Dr. Komsan Rattanasimakul³
4. Assistant Professor Wassana Saengsit⁴
5. Mr. Sert Chiayananta⁵

The purposes of this study were: 1) to study international elderly tourists' behaviors towards historical tourism; 2) to examine willingness to pay for visiting Chiangsaen historical sites; 3) to design historical tour program to accommodate international elderly tourists using community participatory approach; 4) to develop local personnel to accommodate international elderly tourists visiting Chiangsaen historical sites; and 5) to investigate marketing communication strategies promoting Chiangsean a historical tourism city.

¹ Lecturer of Business Economics Program, Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

² Assistant Professor of Business Economics Program, Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

³ Assistant Professor of New Media and Multimedia Program, Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University

⁴ Assistant Professor of Thai Language Program, Faculty of Humanities, Chiang Rai Rajabhat University

⁵ Head of Tourism Promotion and Development Unit, Chiang Rai Provincial Office of Tourism and Sports, Chiang Rai Province

The findings revealed that:

International elderly tourists' behaviors on historical tourism, their demographic information showed that majority of the tourists were male. They were retired and held bachelor degree education. Most of the tourists were from Europe and America. Their travel preference was independent style (FIT or Foreign Individual Tourism). Their travel choice focused on historical identities, charm of culture and lifestyle, beautiful nature, and nice weather. Tourists' interests on historical tourism were historical sites, architectural design, ancient buildings and temples, old traditions and festivals, museum and historical artifacts, and people's way of life. Regarding tourists' needs towards historical tourism, interesting travel routes and diversified historical attractions were ranked the highest. The subsequent was details and information about historical sites. Regarding the needs of elderly tourists, was walkway specially designed for the elders in the historical sites, resting space for the elders such as seating area, parking, and toilet. Willingness to pay ability of international elderly tourists in visiting Chiangsaen historical sites was indicated that the highest rank of tourists' donation choice was 100 Baht per person per donation and the average amount of each donation was 163.03 Baht per person per donation.

Development of historical tourism to accommodate international elderly tourists visiting Chiangsaen historical sites using community participatory approach was focused on developing "varieties of historical tourism routes and sites". Based on two thematic concepts, three travel routes were designed. Firstly, travel route "The Glory of Phya Saen Phu" secondly, "Explore Chiang Saen through Legends" and thirdly, "Observe Lanna Historical Development in Chiang Saen". With regard to personnel development to accommodate international elderly tourists, the development was aimed at preparing the youth group in Chiangsaen using "Youth Guide Training Model" to train young generation of Chiangsaen citizens to become ambassadors to welcome international elderly tourists with confidence. In addition, activities to promote awareness in local historical preservation were also administered such as contest and competition projects. Important local festivals and seasonal events were also organized to raise awareness and allow people to experience and learn about Chiangsaen historical legacy.

Marketing communication strategies of Chiangsaen as historical tourism city were developed underpinning the concept of “Joyful life and mind in Chiang Rai with Chaing Sean Ancient City”. The concept was aimed at communicating with tourists that when they come they will indulge in the “joy, beauty, fun, and knowledge through retrospective storytelling and experiencing authentic historical sites”. For marketing communication channels, word of mouth was still effective in terms of person channel. For non-person channel included: Advertisement, Public relations and Special activities of life of Chaingsaen people.